

HOMILADOR AYOLLARNING YOG'LI GEPATOZ HAQIDAGI BILIM DARAJASINI O'RGANISH

Xamidova Gulmiraxon G'ayratjon qizi
Toshkent tibbiyot akademiyasi 3-kurs mgistr

Anotatsiya. Jigar kasalligi jiddiy sog'liq muammosi bo'lib qolmoqda. Hozirgi vaqtda homiladorlarda jigar kasalliklari ko'payib bormoqda, bu esa ayollarning ushbu kasallik haqida xabardorlik darajasini va yog'li gepatozning oldini olish uchun zarur choralarni ko'rishni talab qiladi. Tadqiqot materiallari va usullari: 2022-yil 8-oktyabrdan 14-yanvargacha Toshkent shahar 9-sonli tug'ruq majmuasi homiladorlik patologiyasi bo'limida davolangan homilador ayollar o'rtasida so'rov o'tkazildi. 22 yoshdan 40 yoshgacha homiladorlik muddati 24 haftadan 39 haftagacha bo'lgan 260 nafar homilador ayollar bilan suhbat o'tkazildi. Har bir homilador ayolga yog'li gepatoz kasalligi haqidagi bilimlari bo'yicha 10 ta savol berildi. Ushbu tadqiqot suhbat asosida o'tkazildi. Tadqiqotning vazifalari: homilador ayollarning yog'li gepatoz va uning oqibatlari haqida xabardorligini aniqlash. Tadqiqot natijalari: tadqiqot natijasida homilador ayollarning yog'li gepatoz haqida xabardorligi to'g'risidagi ma'lumotlarning qisqacha mazmuni yaratildi, bunda ayollarning 65,4 foizi yog'li gepatoz tushunchasiga ega. Xulosa: homilador ayollarning patologik jarayonning joylashuvi, kasallikning sabablari, qaysi mutaxassisga murojaat qilish kerakligi, oqibatlari qanday bo'lishi mumkinligi to'g'risida xabardorligi past va shu bilan birga, ayollarning 97% yog'li gepatoz kasalligi haqida ma'lumot berishni so'radilar.

Kalit so'zlar: yog'li jigar gepatozi, aholining xabardorligi, kasallikning sabablari, sog'liqni saqlash, so'rovnoma.

Аннотация. Заболевания печени остаются серьезной проблемой здравоохранения. В настоящее время у беременных увеличивается заболеваемость печени, что требует от женщин осведомленности об этом заболевании и принятия необходимых мер по профилактике жирового гепатоза. Материалы и методы исследования: с 8 октября по 14 января 2022 года проведено анкетирование среди беременных женщин, находившихся на лечении в отделении патологии беременности Родильного комплекса №9 г. Ташкента. Было проведено интервью с 260 беременными женщинами в возрасте от 22 до 40 лет со сроком беременности от 24 до 39 недель. Каждой беременной женщине задали 10 вопросов о ее знаниях о жировой болезни печени. Данное исследование проводилось на основе интервью. Задачи исследования: определить осведомленность беременных о жировом гепатозе и его последствиях. Результаты исследования: в ходе исследования получена обобщенная информация об осведомленности о жировом гепатозе среди

беременных, при этом 65,4% женщин имеют представление о жировом гепатозе. Заключение: осведомленность беременных о локализации патологического процесса, причинах заболевания, к какому специалисту обратиться, каковы могут быть последствия, и в то же время 97% женщин просили сообщить им о жировой болезни печени.

Ключевые слова: жировой гепатоз печени, информированность населения, причины заболевания, здравоохранение, обследование.

Abstract. Liver diseases remain a serious health problem. Currently, the incidence of liver disease in pregnant women is increasing, which requires women to be aware of this disease and take the necessary measures to prevent fatty hepatitis. Materials and methods of research: from October 8 to January 14, 2022, a survey was conducted among pregnant women who were treated in the pregnancy pathology department of the Maternity Complex No. 9 in Tashkent. Interviews were conducted with 260 pregnant women aged 22 to 40 years and gestational ages ranging from 24 to 39 weeks. Each pregnant woman was asked 10 questions about her knowledge of fatty liver disease. This study was conducted based on interviews. Objectives of the study: to determine the awareness of pregnant women about fatty hepatitis and its consequences. Results of the study: the study obtained generalized information about awareness of fatty hepatitis among pregnant women, with 65.4% of women having an understanding of fatty hepatitis. Conclusion: pregnant women are aware of the localization of the pathological process, the causes of the disease, which specialist to contact, what the consequences may be, and at the same time, 97% of women asked to inform them about fatty liver disease.

Key words: fatty liver hepatitis, public awareness, causes of the disease, healthcare, examination.

Jigar kasalligi jiddiy sog'liq muammosi bo'lib qolmoqda. Yog'li jigar degeneratsiyasi (FLD) ichki organlar kasalliklari tarkibida etakchi o'rinni egallaydi,

So'nggi yillardagi epidemiologik tadqiqotlar ma'lumotlari Evropada yog'li jigar degeneratsiyasining yuqori tarqalishini ko'rsatadi, bu har yili o'sishda davom etmoqda; Jigar kasalligiga ko'plab boshqa omillar, jumladan, qonda qand miqdori yuqoriligi, insulin qarshiligi va semirish sabab bo'lishi mumkin [1].

Umuman olganda, respublikada so'nggi o'n yilda jigar sirrozi tarqalishining biroz o'sishi kuzatildi, bu 2008 yilda 33,6 0000 dan 27,6 0/0000 ni tashkil etdi. yoki 2017 yilda 1,2 marta. Yuqoridagilardan kelib chiqib, bizning tadqiqotimiz butun respublika miqyosida ham, mintaqaviy miqyosda ham surunkali virusli gepatit, shu jumladan siroz asoratlari natijasida aholining kasallanish, nogironlik va o'lim ko'rsatkichlarini baholashga qaratilgan edi.[2].

Rossiyada olib borilgan tadqiqotlarga ko'ra: 2007-2008. Ambulator bemorlarning 26 foizida alkogolsiz yog'li jigar degeneratsiyasi aniqlangan. 2013-2014 yillarda, tadqiqotlarga ko'ra, rossiyaliklarning 37% dan ortig'i alkogolsiz yog'li jigar kasalligi bilan og'rikan; Rossiya aholisining uchdan biridan ko'prog'ida alkogolsiz yog'li gepatoz belgilari mavjud.

So'nggi 7 yil ichida Rossiya aholisida alkogolsiz yo'li gepatoz tarqalishi 27% dan 37,3% gacha ko'tarildi. Birinchidan, kasallanishning o'sishi 18-39 yoshdagi aholi orasida kuzatiladi [3].

Tadqiqotning materiali va usullari: homiladorlarda jigarning yog'li gepatozi va uning oldini olish bo'yicha ayollar o'rtasida so'rov o'tkazish usuli qo'llanildi. O'zbekiston Respublikasida yog'li gepatoz va uning homilador ayollar orasida tarqalishiga oid nashrlar va adabiyotlar tahlil qilindi. Natijalar va muhokama

Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, yog'li jigar degeneratsiyasi yurak-qon tomir tizimi kasalliklarining rivojlanishi uchun xavf omili bo'lib xizmat qiladi, ularning natijalarini hatto jigar kasalligi natijasidan ko'ra ko'proq darajada aniqlaydi, shuningdek, bemorlar hayot sifatini pasayishiga olib keladi [4].

Yog'li jigar degeneratsiyasining klinik ko'rinishlari o'ziga xos emas va qoida tariqasida jigar tuzilishidagi morfologik o'zgarishlar bilan bog'liq emas. Jigarning ultratovush tekshiruvi natijasida jigar transaminazalarining darajasi ko'tarilganda, aksariyat hollarda tasodifan tashxis qo'yiladi.

Davolash agressiv xavf omillarini nazorat qilish va vazn yo'qotishga qaratilgan. Hozirgi vaqtda homiladorlik yog'li gepatozini davolash uchun tavsiya etilgan farmakologik vositalar mavjud emas, ammo dastlabki tadqiqotlar kelajakda istiqbolli agentlarni taklif qiladi [5]. Birlamchi yog'li gepatoz rivojlanishining umumiy xavf omillariga qandli diabet II tur, insulin qarshiligi, giperlipidemiya va semirish kiradi [6]. Asosiy patologiya yashirin insulin qarshiligi yoki markaziy semizlik bo'lishi mumkin deb qaraladi [7].

Alkogolsiz yog'li gepatozning etiologiyasi hali ham yaxshi aniqlanmagan. O'lim alkogolsiz yog'li gepatoz bilan og'rikan bemorlar orasida 13% ga yaqin, bu bir xil yosh va jinsdagi nazorat guruhiga qaraganda yuqori. Kasalliklar muammosining eng oddiy va eng qiyin yechimi bemorlarda sog'lom turmush tarzi tamoyillarini shakllantirish, o'z vaqtida tashxis qo'yish va davolashdir.

Bunga esa homilador ayollar bilan doimiy ish olib borish, ya'ni ayollarni ogohlantirish va tibbiy bilimlarini oshirish orqaligina erishish mumkin. Shu munosabat bilan ushbu tadqiqotning maqsadi shakllandi.

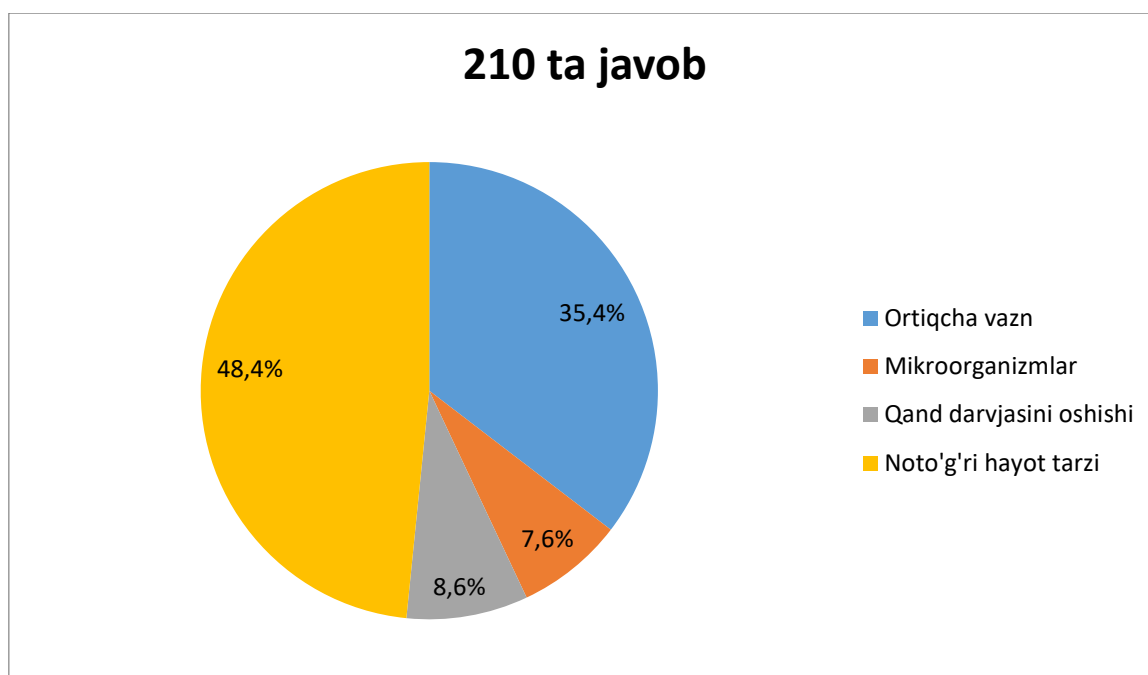
Anketa 10 ta savoldan iborat bo'lib, har bir savolda javob variantlari mavjud bo'lib, so'rovnoma orqali taqdim etilgan (jadval).

Jadval

Toshkent viloyat Uchtepa tumanidagi homilador ayollarning yog'li gepatoz haqida xabardorlik so'rovi

Homilador FIO	Sana
Yoshi	Yashash manzili
Homiladorlik muddati: <i>hafta</i>	
Tana vazni: <i>kg</i>	
Ma'lumoti	O'rta Oily
Kasbi	Ishlasa (kim bo'lib) Uy bekasi
Siz bilasizmi yog'li gepatoz nima?	Yog'li gepatoz bu- Bilmayman
Yog'li gepatozda qaysi organ zararlanadi?	Jigar Buyraklar Yurak Bilmayman
Gepatoz haqida qayerda/kimdan eshitgansiz?	OAV, qarindoshlar, do'stlar, gepatozli bemorlar, tibbiyot hodimlari. Eshitmaganman.
Yog'li gepatoz kasalligini sababini bilasizmi?	Ha Yoq bilmayman.
Gepatozni qaysi mutaxassis davolashi yoki kuzatishi kerak?	1. Gastroenterology 2. Infeksionist 3. Gepatolog 4. Bilmayman
Yog'li gepatozni davolash kerakmi?	Ha Yo'q Bilmayman
Sizningcha, sizda yog'li gepatoz havfi bormi?	Ha (agar ha bo'lsa nima uchun?) Yo'q Bilmayman
Yog'li gepatoz haqida aholini habardor qilish kerakmi?	Ha Juda kerak Yo'q Ko'pchilik biladi
To'g'ri ovqatlanish va jismoniy faollikning o'rni qanday?	O'rni katta Hech qanday o'rni yo'q

Tadqiqot natijasida quyidagi ma'lumotlar olindi: homilador ayollarning 65,4 foizi yog'li gepatoz haqida tushunchaga ega. Aholining patologik jarayonning qayerda joylashgani, kasallikning kelib chiqish sabablari, qaysi mutaxassisga murojaat qilish kerakligi, oqibati qanday bo'lishi mumkinligi to'g'risida xabardorligi past va shu bilan birga, ishtirokchilarning 97 foizi yog'li gepatoz haqida ma'lumot berish zarurligini ta'kidladilar. Savollar va so'rovlar namunasi 1-rasmda ko'rsatilgan.

Rasm . Yog'li gepatozning sabablari haqidagi savolga ayollar o'rtasida 210 ta javob berdilar.

Yoshi: homilador ayollar asosan yoshlar edi. Shunday qilib, homiladorlarning 41 foizini yoshi 30 yoshdan kichik, yana 53,4 foizi esa 30 yoshdan 35 yoshgacha ekanligini bildirgan. Homiladorlik muddati: ayollarning 39,5 foizi 24-30 hafta va 60,5 foizi 31-39 hafta edi. Javoblar asosida ayollarning aksariyati oliy ma'lumotli ekanligi ma'lum bo'ldi. Ishtirokchilar tana vazniga qarab bir nechta guruhlar bo'lingan: kam vaznli (TMI <5,5), normal (TMI 22), ortiqcha vaznli (TMI 67.2), semizlik (TMI 12).

260 homilador ayollarning so'rovida, birinchi savoldan keyin 35 ga yaqin ayol yog'li gepatoz nima ekanligini bilasizmi? savoliga javobni bilmasliklari sababli ular keyingi savollarga ham javob berishga qiynalib, so'rovnomada ishtirok etishmadi.

Xulosalar: Homilador ayollarning yog'li gepatoz haqida xabardorligi past darajada qolmoqda, bu esa tashxis, davolash va kasallikning oldini olish bo'yicha ko'rilayotgan chora-tadbirlarning muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi, shuning uchun tug'ish yoshidagi ayollarga birlamchi tibbiy muassasalarda yog'li gepatoz haqida tushunchalar berish va ayollarning tibbiy bilimini oshirish zarur.

So'rovdan so'ng ayollarning yog'li gepatoz haqida xabardorligi haqida umumiy xulosalar chiqarildi va ginekolog hamda amaliyotchi shifokorlar uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi; Tibbiyotning birlamchi zvenosi bilan birgalikda aholini yog'li gepatoz kasalligi haqida xabardor qilish bo'yicha tadbirlar rejalashtirish kerakligi ta'kidlandi.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Gaber A, Youness H. A., Hamdy A., Abdelaal H. M., Hassan A. M. Automatic. Classification of Fatty Liver Disease Based on Supervised Learning and Genetic

- Algorithm // Applied Sciences . 2022. T. 12. №1. С. 321.
<https://doi.org/10.3390/app12010521>.
2. Ташполотова А. Ш., Суранбаева Г. С., Мурзакулова А. Б. Цирроз печени и его распространенность в Кыргызской Республике // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2019. №6. С. 63-67.
 3. Драпкина О. М., Ивашкин В. Т. Эпидемиологические особенности неалкогольной жировой болезни печени в России (результаты открытого многоцентрового проспективного исследования наблюдения DIREGL 01903) // Российский журнал гастроэнтерологии, гепатологии, колопроктологии. 2021. Т. 24. №№4. С. 32-38.
 4. Monsour Jr H. P., Frenette C. T., Wyne K. Fatty liver: a link to cardiovascular disease-its natural history, pathogenesis, and treatment // Methodist DeBakey cardiovascular journal. 2022. V. 8. №3. P. 21.
<https://dx.doi.org/10.14797%2Fmdej-8-3-21>
 5. Raman M., Allard J. Nonalcoholic fatty liver disease: a clinical approach and review // Canadian journal of gastroenterology. 2006. V 20. No5 P 345-349.
<https://doi.org/10.1155/2006/918262>
 6. Mezey E. Dietary fat and alcoholic liver disease // Hepatology. 2018. V. 28. №4 1. P. 901- 905. <https://doi.org/10.1002/hep.510280401>
 7. Lee J. H., Rhee P. L., Lee J. K., Lee K. T., Kim J. J., Koh K. C., Choi K. W. Role of hyperinsulinemia and glucose intolerance in the pathogenesis of nonalcoholic fatty liver in patients. with normal body weight // The Korean journal of internal medicine. 2018. V. 13. Nel. P. 10. <https://dx.doi.org/10.3904%2Fkjim.1998.13.1.10>